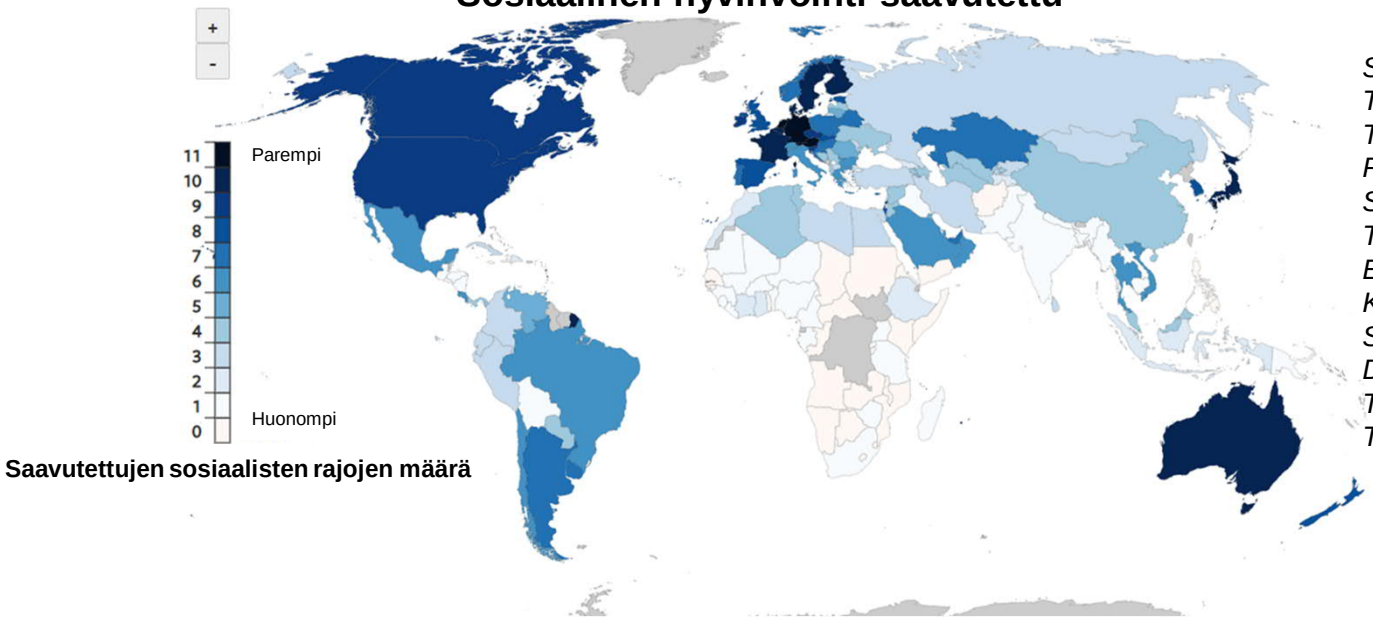
SUOMEN ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate Change Panel

Kestävän kehityksen selonteko ilmastopolitiikan haasteiden näkökulmasta

Jukka Käyhkö

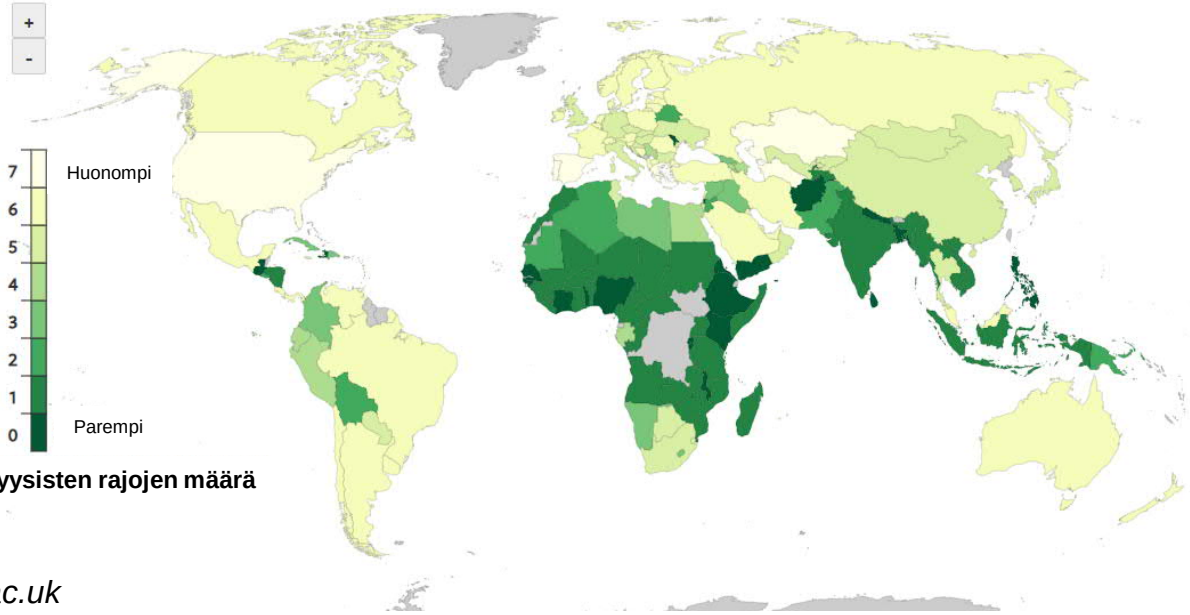
Sosiaalinen hyvinvointi saavutettu



Saavutettujen sosiaalisten rajojen määrä

SOSIAALISET RAJAT
Tyytyväisyys elämään
Terveen elinajan odote
Ravitsemus
Sanitaatio
Tulotaso
Energian saatavuus
Koulutus
Sosiaaliturva
Demokratian taso
Tasa-arvo
Työllisyys

Kestävissä rajoissa pysytty



Ylitettyjen biofyysisten rajojen määrä

BIOFYYSISET RAJAT
CO_2 päästöt
Fosforin kierto
Typen kierto
Suolaton vesi
Maanpeitteen muutos
Ekologinen jalanjälki
Materiaalijalanjälki

https://goodlife.leeds.ac.uk

Pääpointit

- Kestävän kehityksen suurin dilemma on edelleen ratkaisematta: kuinka toteuttaa yhdenaikaisesti sosiaalinen/taloudellinen kestävyys ja ekologinen kestävyys – mikään valtio ei ole vielä tällä tiellä.
- Ratkaiseeko Suomi tämän haasteen?
- Näkemystä kestävän kehityksen keskeisistä piirteistä tulee syventää koskien erityisesti kasvun, ilmaston, ympäristön, innovaatioiden ja kattavuuden *keskinäissuhdetta*

  → ***ristiinkytkennät tavoitteiden välillä***
- Kestävän kehityksen toteuttaminen on pitkäjänteistä työtä
  - Sen tulee ylittää hallituskausien tuomat epäjatkuvuudet politiikassa
- Pitkän aikavälin edistys edellyttää kriittisyyttä ja luovuutta
  - Tarvitaan tasapainoinen (ei kaunistelua/kauhistelua) arvio kehityksen nykytilasta ja edistymisen ongelmakohdista
  - Tulee katsoa niin taaksepäin kuin eteenpäin
    - arviot aiemmasta kansallisesta onnistumisesta yli hallituskausien
    - tulevan ennakointi ja siihen liittyvät toimet yli hallituskausien
- Hallituksen selonteon tulisi olla enemmän kuin pelkästään hallituksen toimien esittelyä

Pääpointit

- On tärkeää, että selonteko kuvaa kattavasti ja kriittisesti nykytilaa, ja antaa kokonaiskuvan siitä, mihin suuntaan kestävyys on kansallisesti kehittynyt
- → Tässä selonteko ei ole onnistunut erityisen hyvin, sillä pitkän aikavälin edistys edellyttää myös kriittisyyttä; selonteko ei saa olla pelkästään hallituksen toimien esittelyä, vaan sen tulee tarjota raikas arvio kehityksen nykytilasta ja edistymisen ongelmakohdista ja sisältää taustaksi esim. kansalaispaneelin näkökulmia
- Tässä suhteessa selonteko poikkeaa Suomen YK:lle toimittamasta kansallisessa raportista!
  - *”Kansallisten sopeutumissuunnitelmien toimeenpano on lisännyt ilmastokestävyyttä monilla sektoreilla, mutta ilmastokestävyyden taso vaihtelee edelleen sektoreittain”*
  - *“Finland’s challenge is that our emissions are far from a sustainable and globally justified level, and the direction is alarming”*
- On tärkeää valita arvioinnin pohjaksi tehokas kestävän kehityksen mittaristo : globaalin ja kansallisen mittariston soveltaminen rinnakkain tekee toiminnan arvioinnista monimutkaista

SUOMEN ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate Change Panel

Tarkastelukulma

- Ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen tarjoaa pienoiskuvan kestävästä kehityksestä,
  - kattaa ekologisen, taloudellisen ja sosiaalisen kestävyyden tasot

- Haaste: löydä ilmastollisesti kestävien ratkaisujen joukosta taloudellisesti parhaat toimet ja toteuta ne ekologisesti ja sosiaalisesti kestävällä tavalla.

- Tästä lähtökohdasta Suomen ilmastopaneeli keskittyy ilmastonäkökohtiin, erityisesti keke-tavoitteen 13 käsittelyyn ja ilmastopolitiikan ristikytkentöihin muiden tavoitteiden kanssa.

Tavoite 13 – ilmasto

Arvio: nykytila-arviota päästökehityksestä tulisi tarkentaa ja hahmottaa ilmastopolitiikan uusi tilanne

Kansalliset päästöt ja nielut

- **Fossiiliset ja prosessiperäiset päästöt**
  - Ei laskua vuosina 2012 – 2017, kasvua vuonna 2018
  - Vuonna 2019 ne viimein laskivat: kahdeksan vuoden aikana päästövähennys vain 2,3 Mt
  - Samaan aikaa nielu on pienentynyt merkittävästi, eli Suomen ilmakehään laskemat päästöt ovat kasvaneet

- **Kulutuksen päästöt**
  - Eivät ole laskeneet koko 2000-luvulla
  - Suomalaisten kotitalouksien hiilijalanjäljen tulisi pienentyä 70 prosenttia vuoteen 2030, jotta kulutuksen taso saataisiin nykyisten ilmastotavoitteiden mukaiseksi
  - Kulutuksen päästöjen vähentäminen: yhteiskunnan ratkaisut (puhdas energia) ja kuluttajien omat valinnat (esim. liikkuminen)

SUOMEN ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate Change Panel

SDG 13: selonteon analyysit niukkoja

- Miksi kehitys ollut hidasta?
  - Päästökauppasektorilla on ollut halpaa vähentää päästöjä, mutta sinne ei haluttu aluksi luoda kansallista politiikkaa
  - Liikenteen ja maatalouden päästöjen vähentämiseen ei ole ohjattu toimia

- Hiilineutraaliustavoite = muutos Suomen ilmastopolitiikassa
  - Suomi ottaa itse vastuun omista päästöistään
  - EU:ta tiukemmat tavoitteet päästökauppasektorilla ja taakanjakosektorilla

- Uusia asioita nousee
  - Sosiaalinen oikeudenmukaisuus, johon tarvitaan suomalainen ratkaisu (turve, liikenne)
  - Vähennyskeinot lujassa maatalouden ja liikenteen suhteen

SUOMEN ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate Change Panel

Tavoite 13 Ilmasto: runsaasti ristiinkytkentöjä

- *Tavoite 1 – köyhyyden poistaminen*
- *Tavoite 2 – ruoka, maatalous*
- *Tavoite 4 – koulutus*
- *Tavoite 6 – vesi*
- *Tavoite 7 – energia*
- *Tavoite 8 – työ ja talouskasvu (poiminta seur. slaidilla)*
- *Tavoite 9 – teollisuus & innovaatiot*
- *Tavoite 11 - kestävät kaupungin ja yhteisöt*
- *Tavoite 12 – kestävät kulutus- ja tuotantotavat*
- *Tavoite 15 – maanpäällinen elämä, ml. metsät*

Tavoite 8 – työ ja talouskasvu

Yleisarvio: ei täysin ymmärretä kasvun synteettistä, tulevaan kurkottavaa luonnetta

- Kestävä taloudellinen kasvu rakentuu useisiin peruspilareihin:
  - Hiilineutraalius
  - Irtikytkeminen: luonnonvarat ja ympäristö (laadullinen kasvu)
  - Innovaatiot
  - Kattavuus ja osallistuminen (inclusive growth)

- Absoluuttinen irtikytkentä on ehdoton vaatimus ohjauskeinojen ja sektoreiden kehityksen analyysiin kasvihuonekaasupäästöjen osalta

- Mutta mikä on suomalainen tulkinta kasvun kattavuudesta ja osallistumisesta?

- Ilmastopolitiikka vauhdittaa uutta liiketoimintaa:
  - ilmastotoimien positiiviset kilpailukyky- ja työllisyysvaikutukset ja ml. koronapandemian yhteydessä tehtävän vihreän elvytyksen työllistävä ja rakenteellinen vaikutus

- Selonteon näkemys taloudellisen kasvun, kehityksen ja ilmastotavoitteiden välillä on kehittymätön